

Politiek leider hoort in de Tweede Kamer

Door Frans Weisglas
Oud-Voorzitter van de Tweede Kamer

TROUW 16 mei 2012

Sybrand van Haersma Buma heeft gezegd dat hij als lijsttrekker in de Tweede Kamer zal blijven om de CDA-fractie aan te voeren, ook als het CDA weer in het kabinet komt na de verkiezingen. Dat is zeer toe te juichen. De andere kandidaat-lijsttrekkers van het CDA en de andere partijen moeten dat ook expliciet verklaren, voordat hun partij ze als lijsttrekker kiest of benoemt.

Dat geldt ook voor Mark Rutte of een ander die na de verkiezingen premier wordt. Politiek leiders horen in de Tweede Kamer. De traditie dat de leider van de grootste regeringspartij premier wordt is echter zo diep ingesleten, dat deze op korte termijn moeilijk te veranderen zal zijn. Maar dan moet het politiek leiderschap van de partij waaruit de premier voortkomt na de kabinetsformatie wel worden overgedragen aan de fractievoorzitter. Daarom moet het tevoren in iedere partij bekend zijn wie de fractievoorzitter wordt indien de premier wordt geleverd. Dat is logischerwijze de nummer twee op de lijst. En dan is de premier echt de man of vrouw van alle Nederlanders.

Politiek leiders horen in de Kamer te blijven, want dat is goed voor de positie van de Tweede Kamer, waar in tegenstelling tot het kabinet in hun ambt gekozen politici zitten. Het versterkt het dualisme en maakt duidelijk dat in ons politieke stelsel de Kamer het laatste woord heeft.

De tijd is er na het “Lente-akkoord” ook rijp voor. Na het monistische onder onsje in het Catshuis, waren het vijf fractievoorzitters in de Tweede Kamer die in korte tijd tot overeenstemming over de hoofdlijnen voor de begroting 2013 kwamen. Nadat Blok en van Haersma Buma zeven weken lang zeer ten onrechte als de “adjudanten” van Rutte en Verhagen waren opgetreden, namen zij eindelijk het roer over. En zo hoort het. Dat heeft de positie van de Tweede Kamer en van de politiek in het algemeen enorm versterkt. Na lange tijd is er in het land weer enthousiasme te horen over wat er in Den Haag gebeurt. Dat momentum moet worden vastgehouden en dat kan wanneer de lijsttrekkers na de formatie in de Kamer blijven zitten.

Dat is trouwens niet alleen goed voor het aanzien en het functioneren van de Kamer en de politiek als geheel, maar ook voor de politieke partijen. De eerste mannen en vrouwen van een partij komen vaak binnen hun partij met de vingers tussen de deur wanneer zij niet meer voldoende het partijstandpunt kunnen uitdragen, maar als minister de in een coalitie bereikte compromissen moeten verdedigen. Denk aan Wouter Bos en aan Jan Peter Balkenende. Natuurlijk opereert ook de fractievoorzitter van een regeringspartij binnen de grenzen van een regeerakkoord, maar hij of zij heeft veel meer ruimte om een eigen partijpolitiek standpunt in te nemen.

Goed voorbeeld is Frits Bolkestein. Hij was als politiek leider van zijn partij tijdens het eerste parse kabinet geen vice-premier, maar fractievoorzitter van de VVD in de Tweede Kamer. Bij de daarop volgende verkiezingen haalde de VVD de beste verkiezingsuitslag uit haar bestaan (38 zetels). Daar zouden de politiek leiders van nu hun lesje uit moeten leren!

Ik eindig met nog een compliment aan Sybrand van Haersma Buma. Hij heeft gezegd, evenals Madeleine van Toorenburg en Mona Keizer, dat hij Kamerlid blijft, ook wanneer hij de CDA-lijsttrekkerverkiezing niet wint. Dat zou vanzelfsprekend moeten zijn, maar Liesbeth Spies, Henk Bleker en Marcel Wintels aarzelen daarover. Alleen al daarom zijn zij niet gekwalificeerd als lijsttrekker!